

Når man anbringer et barn II

*Årsager, effekter af anbringelsesforanstaltninger
og konsekvenser*

Signe Hald Andersen og Peter Fallesen med
bidrag af Mette Ejrnæs, Natalia Emanuel, Astrid
Estrup Enemark, Bjarne Madsen og Christopher
Wildeman

Når man anbringer et barn II

*Årsager, effekter af anbringelsesforanstaltninger
og konsekvenser*

Rockwool Fondens Forskningsenhed

Syddansk Universitetsforlag

Når man anbringer et barn II

Årsager, effekter af anbringelsesforanstaltninger og konsekvenser

© Rockwool Fondens Forskningsenhed
og Syddansk Universitetsforlag 2013

Tryk: Specialtrykkeriet Viborg
Printed in Denmark 2013
ISBN 978 87 7674 729 9

Syddansk Universitetsforlag
Campusvej 55
5230 Odense M
Tlf. 66 15 79 99
www.universitypress.dk
Omslagsfoto: POLFOTO, fotograf: Nima Stock

Mekanisk, fotografisk, elektronisk
eller anden mangfoldiggørelse
af denne bog er kun tilladt med forlagets tilladelse
eller ifølge overenskomst med Copy-Dan

Ved indkøb af et større antal eksemplarer ydes en betydelig kvantumrabat.
Kontakt forlaget for yderligere oplysninger

1. udgave, 1. oplag

Udgivet med støtte fra
ROCKWOOL FONDEN

Indhold

Forord 9

Indledning 13

Del I Udgifter og kumulativ risiko

Kapitel 1

Af Signe Hald Andersen, Bjarne Madsen og Astrid E. Enemark

Udgifter til anbringelser – ændringer over tid? 19

1.1 Indledning 19

1.2 Ændringer i udgiftsniveauet 20

1.3 Flere anbringelser eller andre typer børn? 23

1.4 Andre typer eller dyrere anbringelser? 27

1.5 Konklusion 28

Litteratur 29

Kapitel 2

Af Peter Fallesen, Natalia Emanuel og Christopher Wildeman

Den kumulative risiko for anbringelse uden for hjemmet 31

2.1 Indledning 31

2.2 Metode 33

2.3 Resultater 35

2.4 Konklusion 39

Litteratur 41

Del II Årsager til anbringelse

Kapitel 3

Af Signe Hald Andersen

Lav fødselsvægt blandt anbragte børn – samvariation eller årsagssammenhæng? **45**

- 3.1 Indledning **45**
- 3.2 Anbringelser og lav fødselsvægt **48**
- 3.3 Data **54**
- 3.4 Resultater **60**
- 3.5 Konklusion **65**
- Litteratur **66**

Kapitel 4

Af Christopher Wildeman og Signe Hald Andersen

Når far kommer i fængsel **71**

- 4.1 Indledning **71**
- 4.2 Indespærring og anbringelser – mekanismer **72**
- 4.3 Empirisk strategi **76**
- 4.4 Data **82**
- 4.5 Resultater **87**
- 4.6 Konklusion **94**
- Litteratur **96**

Del III Effekter og konsekvenser

Kapitel 5

Af Mette Ejrnæs og Signe Hald Andersen

Plejefamilie eller institution? Når anbringelsesstedet gør en forskel **101**

- 5.1 Indledning **101**
- 5.2 Oplysningstiden **103**
- 5.3 Nutiden **105**
- 5.4 Eksisterende viden **106**
- 5.5 Empiriske analyser **109**
- 5.6 Resultater **117**
- 5.7 Konklusion **120**
- Litteratur **121**

Kapitel 6

Af Signe Hald Andersen og Peter Fallesen

Det bli'r i familien – slægtspleje og sammenbrud af anbringelser **123**

- 6.1 Indledning **123**
- 6.2 Hvad betyder en slægtsanbringelse? **126**
- 6.3 Data og metode **129**
- 6.4 Resultater **136**
- 6.5 Konklusion **141**
  - Litteratur **142**

Kapitel 7

Af Peter Fallesen

Anbringelseslængde og livet efter anbringelse **145**

- 7.1 Indledning **145**
- 7.2 Baggrund **146**
- 7.3 Metode **149**
- 7.4 Resultater **154**
- 7.5 Konklusion **160**
  - Litteratur **161**
  - Appendiks **163**

Kapitel 8

Af Peter Fallesen

Anbringelser, far og arbejdsmarkedet **165**

- 8.1 Indledning **165**
- 8.2 Fædre er ikke ens **167**
- 8.3 Data **171**
- 8.4 Resultater **176**
- 8.5 Konklusion **184**
  - Litteratur **185**

Kapitel 9

Af Signe Hald Andersen og Peter Fallesen

Sammenfatning **189**

- 9.1 Indledning **189**
- 9.2 Bogens indhold **191**
- 9.3 Opsummering, begrænsninger og de videre perspektiver **197**

Forfatterportrætter **199**

Litteratur fra Rockwool Fondens Forskningsenhed 2008-2013 **201**

Forord

Selvom samfundet i efterhånden talrige år har anvendt mange ressourcer til anbringelse af børn og unge uden for eget hjem, findes der kun en begrænset dokumentation af effekterne af disse interventioner, hvilket gælder både den internationale og den danske forskningslitteratur. Dette hul i vores viden om et væsentligt samfundsmæssigt emne sættes yderligere i relief af, at anbringelse uden for hjemmet er et af de mest radikale indgreb, man kan udsætte et barn eller et ungt menneske for.

På denne baggrund er det vanskeligt at vurdere, om pengene er givet godt ud under en skyldig hensyntagen til de berørte mennesker, eller om de offentlige ressourcer kunne have været brugt mere hensigtsmæssigt på andre indsatsområder.

Tilsvarende er vores kendskab til årsagssammenhængen mellem baggrundskarakteristika hos det enkelte barn og barnets risiko for at blive anbragt begrænset. Det hæmmer igen bestræbelserne på at gribe forebyggende ind på et tidligt tidspunkt i barnets liv for at sikre barnets livskvalitet her og nu og for at sikre dets muligheder for senere at realisere sig selv som individ og som samfundsborger.

Rockwool Fondens Forskningsenhed udgav i 2010 bogen *Når man anbringer et barn* med den uddybende undertitel *Baggrund, stabilitet i anbringelsen og det videre liv* redigeret af Signe Hald Andersen. Med udgangspunkt i de omfattende danske registerdata forsøger denne nye bog nu at bringe os lidt videre i forståelsen af dette komplekse sagsområde ved bl.a. at tage spørgsmålet om effekter og årsagssammenhæng op til videre behandling.

For det første er det ambitionen at afdække betydningen af udvalgte baggrundskarakteristika hos barnet for risikoen for at blive anbragt i løbet af opvæksten. Konkret analyseres betydningen af lav fødselsvægt og af at have en far i fængsel, ligesom bogen undersøger den kumulative risiko for børn i forskellige etniske grupper for at blive anbragt uden for hjemmet.

For det andet håber vi at få mere viden om effekterne af anbringelse. Her fokuserer bogen på anbringelser i plejefamilier som et alternativ til en anbringelse på en institution: Hvad giver de bedste resultater i forhold til barnets videre liv? Det undersøges også, hvilken betydning varigheden af anbringelserne har for det tidlige voksenliv, samt om slægtsanbringelser mindsker risikoen for, at anbringelsen bringes til pludseligt ophør og afsluttes tidligere end planlagt.

Endvidere søger bogen for det tredje at belyse et enkelt, men væsentligt aspekt af, hvad der sker med de familier, der berøres af en anbringelse: Hvilken betydning har det for faderens deltagelse på arbejdsmarkedet?

Inden disse temaer bliver udfoldet, analyseres i et indledende kapitel de samfundsmæssige omkostninger af anbringelserne og udviklingen i disse.

Det har selvsagt ikke været muligt inden for rammerne af dette forskningsprojekt at tage alle aspekter med ved denne vanskelige afdækning af effekter og kausale forhold ved anbringelse, og bogens sidste kapitel indkredser derfor – samtidig med at det opsummerer forskernes resultater – nogle af de relevante ubehandlede forskningstemaer.

Arbejdet med at danne og analysere data samt formidle analyserne i denne bog er gennemført af seniorforsker Signe Hald Andersen og forsker Peter Fallesen fra Rockwool Fondens Forskningsenhed.

De to forskere har ved flere af analyserne arbejdet sammen med en række danske og udenlandske forskere: Mette Ejrnæs fra Københavns Universitet, Natalia Emanuel fra Yale University, Bjarne Madsen og Astrid E. Enemark fra Center for Regional- og Turismeforskning og Christopher Wildeman fra Yale University. De pågældendes forskningskompetencer er nærmere beskrevet i en forfatteroversigt bagerst i bogen. Men kendetegnende er, at de alle tidligere har beskæftiget sig med komplicerede spørgsmål vedrørende sociale forhold samt med tunge dataanalyser.

Foruden til de nævnte forskere vil jeg desuden rette en varm tak til den kreds af samarbejdspartnere i øvrigt, der har medvirket ved publiceringen.

Ved udarbejdelsen af bogen har forskningsenheden nydt godt af kommentarer fra forskellige eksperter inden for de områder, analyserne beskæftiger sig med. Ph.d. Signe Frederiksen, SFI, har som en af de ganske få danske forskere selv arbejdet med kausale analyser af anbringelser af børn og unge og har på denne baggrund læst og kommenteret manuskriptet som referee. Tilsvarende har professor Mads Meier Jæger, Københavns Universitet og SFI, læst og kommenteret nogle af de forskningspapirer, som bogens analyser bygger på. Lektor ved Institut for Økonomi ved Aarhus Universitet Marianne Simonsen har givet indledende sparring på nogle af kapitlerne.

I Forskningsenheden skylder jeg en tak til stud.scient.soc. Kira Solveig Larsen og stud.scient.soc. Martin Engvad Roed, der begge har ydet værdifuld forskningsassistance ved analysernes gennemførelse, mens forsker Rasmus Landersø har kommenteret nogle af de bagvedliggende forskningspapirer, der ligger til grund for analyserne i bogen her. Formidlingschef Bent Jensen har, foruden faglige kommentarer til manus, stået for kontakten til vores professionelle og tålmodige udgiver, Syddansk Universitetsforlag.

Som Forskningsenhedens øvrige projekter er arbejdet her gennemført i fuldstændig videnskabelig uafhængighed – også af Rockwool Fonden, der sædvanen tro har givet projektet ressourcemæssigt tilfredsstillende rammer.

Forskergruppen og undertegnede skylder derfor Fondens direktør Elin Schmidt og Fondens bestyrelse med formand Tom Kähler en varm tak for et godt samarbejde!

København, april 2013

Torben Tranæs